

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Seimo
Energetikos ir darnios plėtros
komisijos 2020 m. lapkričio 5 d.
posėdyje Nr. 117-P-15
Priedas Nr. 2

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
ENERGETIKOS IR DARNIOS PLĖTROS KOMISIJA**

2020 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

Lietuvos Respublikos Seimo Energetikos ir darnios plėtros komisija (toliau – Komisija) yra nuolatinė komisija, sudaryta 2016 m. lapkričio 22 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu Nr. XIII- 27 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo Energetikos komisijos sudarymo“.

Komisijos pirmininkas Virgilijus Poderys patvirtintas 2016 m. lapkričio 24 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu Nr. XIII-54 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo komisijų pirmininkų ir jų pavaduotojų patvirtinimo“.

Nuo 2019 m. gruodžio 19 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu Nr. XIII-2749 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. lapkričio 24 d. nutarimo Nr. XIII-54 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo komisijų pirmininkų ir jų pavaduotojų patvirtinimo“ pakeitimo“ Komisijos pirmininko pavaduotojo pareigas užima Valentinas Bukauskas.

Ataskaitiniu laikotarpiu iki 2020 m. lapkričio 5 d. Komisijoje dirbo 13 narių:

- 1) Virgilijus Poderys – Komisijos pirmininkas;
- 2) Valentinas Bukauskas – Komisijos pirmininko pavaduotojas;
- 3) Algirdas Butkevičius;
- 4) Linas Balsys,
- 5) Kęstutis Bartkevičius,
- 6) Antanas Baura,
- 7) Eugenijus Gentvilas,
- 8) ZbigneŖ Jedinskij,
- 9) Dainius Kreivys,
- 10) Paulius Saudargas,
- 11) Andriejus Stančikas,

12) Tomas Tomilinas,

13) Virginija Vingrienė.

Lietuvos Respublikos Seimo dokumentų valdymo sistemos duomenimis ataskaitiniu laikotarpiu Komisija:

- gavo **152** užduotis, pareiškimus, raštus ir kitus dokumentus;
- parengė ir išsiuntė **43** atsakomuosius ir iniciatyvinius raštus;

Ataskaitiniu laikotarpiu Komisijos pirmininkas sušaukė **15** posėdžių, kuriuose svarstyti **17** parlamentinės kontrolės klausimų ir **4** kiti klausimai. Komisijos sudaryta tarpinstitucinė Darbo grupė geriamojo vandens tiekėjų, šilumos, naudojamos karštam vandeniui ruošti, tiekėjų ir vartotojų santykių teisiniam reglamentavimui tobulinti surengė **1** pasitarimą. Komisijos sudaryta tarpinstitucinė Darbo grupė valstybės valdomų įmonių valdysenos teisiniam reglamentavimui tobulinti surengė **5** posėdžius ir pasitarimus. Komisija teisės aktų projektų nesvarstė ir išvadų dėl jų neteikė.

Komisija Seime suorganizavo **1** seminarą – diskusiją. Komisijos pirmininkas surengė **10** susitikimų su įvairių valstybės institucijų, asociacijų, organizacijų atstovais. Atstovaudamas Komisiją, Komisijos pirmininkas dalyvavo įvairiuose susitikimuose ir kituose renginiuose.

Informacija apie Komisijos posėdžius ir kitus renginius buvo reguliariai skelbiama Seimo interneto tinklalapyje adresu http://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=15967&p_k=1, siunčiama Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento Ryšių su visuomene skyriui.

Svarstyti parlamentinės kontrolės klausimai ir priimti sprendimai

Dėl valstybės valdomų įmonių valdysenos teisinio reglamentavimo tobulinimo

Sausio 14 d. Komisija posėdyje buvo įkurta tarpinstitucinė Darbo grupė valstybės valdomų įmonių valdysenos teisiniam reglamentavimui tobulinti, kuriai pavesta pateikti Komisijai išvadas ir pasiūlymus dėl valstybės valdomų įmonių valdysenos teisinio reglamentavimo tobulinimo, platesnės apimties valstybės valdomų įmonių valdysenos principų suformulavimo įstatymo lygmenyje; prireikus pateikti reikalingų įstatymų pakeitimo įstatymų projektus.

Dėl Lietuvos išstojimo iš Vienos konvencijos: Lietuvos Respublikos Seimo rezoliucijos projekto Nr. XIIIIP-4611 „Dėl energetinės nepriklausomybės ir Astravo branduolinės elektrinės keliamos grėsmės“ pristatymas

Balandžio 1 d. Komisijai ir Seimo narių laikinajai Veiksmų dėl Astravo atominės elektrinės koordinavimo grupei (toliau – Laikinoji grupė) bendrame posėdyje buvo pristatytas 2020 m. kovo 12 d. Seimo rezoliucijos projektas (Nr. XIIIIP-4611) „Dėl energetinės nepriklausomybės ir Astravo

branduolinės elektrinės keliamos grėsmės“ ir aptarti galimybių inicijuoti Lietuvos išstojimo iš 1963 m. Vienos konvencijos procedūrą dėl civilinės atsakomybės už branduolinę žalą klausimai.

Komisija ir Laikinoji grupė,

reaguodama į 2020 m. kovo 12 d. registruotą Lietuvos Respublikos Seimo rezoliucijos „Dėl energetinės nepriklausomybės ir Astravo branduolinės elektrinės keliamos grėsmės“ projektą Nr. XIIIIP-4611,

susipažinusi su Mykolo Romerio universiteto partnerystės profesoriaus dr. Herkaus Gabarto paruošta išsamia analize „Baltarusijos civilinė atsakomybė už Astravo A sukeltą branduolinę žalą“,

išklausiusi 2020 m. balandžio 1 d. Komisijos ir Laikinosios grupės bendrame posėdyje Lietuvos Respublikos Energetikos, Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų, Lietuvos Respublikos Teisingumo ministerijų, Lietuvos Respublikos Prezidentūros, Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos atstovų, Europos Parlamento ir Lietuvos Respublikos Seimo narių, energetikos ekspertų ir specialistų pateiktą informaciją ir nuomonę dėl Lietuvos išstojimo iš 1963 m. Vienos konvencijos,

primindama, kad Lietuvos Respublikos Seimas 2017 m. gegužės 30 d. įstatymu pripažino Baltarusijos Respublikoje, Astravo rajone statomą branduolinę elektrinę nesaugia branduoline elektrine, kuri kelia grėsmę Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui, aplinkai ir visuomenės sveikatai;

vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo Energetikos ir darnios plėtros komisijos nuostatais, patvirtintų 2019 m. birželio 29 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu Nr. XIII-560, 5.5. papunkčiu, kuriame numatytas įgaliojimas atlikti Lietuvos Respublikos įstatymuose, kituose teisės aktuose įvardytų energetikos ir klimato kaitos švelninimo tikslų ir priemonių jiems pasiekti įgyvendinimo parlamentinę kontrolę;

nusprendė prašyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės pateikti savo vertinimą ir poziciją:

1. Dėl to, ar šiuo metu Baltarusijos priimti įsipareigojimai dėl civilinės atsakomybės už branduolinę žalą, kuri gali atsirasti Lietuvoje, yra adekvatūs galimos branduolinės žalos dydžiui;

2. Dėl galimybės Lietuvai išstoti iš 1963 m. Vienos konvencijos dėl civilinės atsakomybės už branduolinę žalą, ir vietoj jos sukurti naują nacionalinį režimą, reguliuosiantį civilinės atsakomybės už Lietuvoje sukeltą branduolinę žalą klausimus, kuris, be kita ko, įtvirtintų tokius principus:

- Lietuvoje atsiradusios branduolinės žalos nustatymas ir apskaičiavimas pagal Lietuvos teisę;
- Lietuvos teismų teisingumas nagrinėjant ginčus dėl civilinės atsakomybės už Lietuvoje atsiradusią branduolinę žalą;
- Visiškas nuostolių už sukeltą branduolinę žalą atlyginimas;
- Adekvatus branduolinio įrenginio operatoriaus civilinės atsakomybės privalomasis draudimas;

- Branduolinę žalą sukėlusio asmens (neapsiribojant branduolinio įrenginio operatoriumi, bet apimant ir branduolinio įrenginio statytoją, technologijos tiekėją ar kitą asmenį, dėl kurio veiksmų/neveikimo atsirado žala) atsakomybę;
- Branduolinę žalą sukėlusio asmens atsakomybę be kaltės;
- Grupinio ieškinio instituto taikymo galimybė civilinėse bylose dėl branduolinės žalos atlyginimo.

3. Dėl galimybės Lietuvai suformuoti tarptautinę koaliciją su kaimyninėmis valstybėmis (pirmiausia, Lenkija, Latvija ir Ukraina), kuri, siekiant bendros naudos, pradėtų reikalauti iš Baltarusijos valstybės:

- Panaikinti branduolinės elektrinės operatoriaus atsakomybės limitą;
- Padidinti branduolinės elektrinės operatoriaus privalomojo draudimo sumą;
- Prisijungti Baltarusijos valstybei prie 1997 m. Konvencijos dėl papildomos kompensacijos už branduolinę žalą.

Atliekant aukščiau prašomą vertinimą ir formuojant poziciją prašome atsižvelgti į šias aplinkybes:

1. Lietuvos pasitraukimas iš Vienos konvencijos automatiškai neužkirstų kelio nukentėjusiems asmenims Lietuvoje ir toliau kreiptis dėl žalos atlyginimo į Baltarusijos teismus vadovaujantis Vienos konvencijos taisyklėmis;

2. Lietuvos teismų sprendimų, kuriais būtų priteisiamos kompensacijos už Lietuvoje sukeltą branduolinę žalą, pripažinimas Baltarusijoje bei kitose valstybėse, kurios priklauso tarptautiniam branduoliniam režimui, gali būti apsunkintas dėl galimo prieštaravimo jų vidaus viešajai tvarkai;

3. Dėl branduolinio kuro atliekų saugyklos Ignalinoje Lietuvos, kaip branduolinį įrenginį eksploatuojančios valstybės, statusas galimai išliktų net ir po jos išstojimo iš Vienos konvencijos;

4. Nors Lietuvos išstojimas iš Vienos konvencijos faktiškai padidintų ir pačios Lietuvos valstybės atsakomybę už jos valdomų branduolinių įrenginių sukeltą branduolinę žalą, toks žingsnis potencialiai gali sukelti papildomų klausimų valstybėms – donorėms dėl Ignalinos atominės elektrinės uždarymo darbų tolimesnio finansavimo.

Dėl elektros energijos ir dujų kainų peržiūros vartotojams

Balandžio 22 d. Komisijai Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos (toliau – Tarybos) pirmininkė Inga Žilienė pateikė ypatingai džiugių naujienų šiuo sudėtingu šaliai laikotarpiu – nuo liepos mėnesio ketinama mažinti elektros energijos ir dujų tarifus vartotojams.

Prieš pateikdama išsamią Tarybos specialistų parengtą informaciją apie elektros ir gamtinių dujų kainų pokyčius buitiniams vartotojams, pirmininkė I. Žilienė pažymėjo, kad Taryba

perskaičiuoti tarifus gali ne dažniau nei kas pusę metų, taip norėdama išsklaidyti visuomenėje kilusias dvejones, kodėl Taryba nesiima veiksmų mažinti elektros ir dujų kainas. Pasak pirmininkės, gegužės mėnesį bus patvirtinti nauji elektros ir dujų tarifai buitiniams vartotojams.

Elektros vartotojams, prisijungusiems prie vidutinės įtampos tinklų, tarifas mažėtų apie 8,5 proc. Elektros vartotojams, prisijungusiems prie žemos įtampos tinklų, tarifas mažėtų apie 11,3 proc. Posėdyje pažymėta, kad patvirtinti tarifai įsigalioja praėjus ne mažiau kaip vienam mėnesiui nuo jų paskelbimo.

Gamtinių dujų tarifai buitiniams vartotojams, kurie namuose naudojami įprastomis dujinėmis viryklėmis, mažėtų apie 15 proc. Jeigu gamtinių dujų vartotojai naudoja daugiau, pvz. dujomis šildomi namai, tarifas bus dar mažesnis.

I. Žilienė pabrėžė, kad gamtinių dujų įmonės buitiniams vartotojams tarifus nustato kas pusę metų ir tarifai vartotojams turi būti skelbiami viešai ne vėliau kaip prieš mėnesį iki jų taikymo pradžios. 2020 m. II pusmečio tarifai buitiniams vartotojams įsigalios nuo šių metų liepos 1 d.

Nuo liepos atpigus elektrai bei dujoms, kiekvienas namų ūkis turėtų sutaupyti nuo trijų iki dešimties eurų per mėnesį. Komisijos nariai džiaugėsi sulaukę pozityvių naujienų iš Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos, jog nepasiturintiems šalies gyventojams sumažėjusios elektros ir dujų kainos leistų daugiau pinigų skirti kitoms šeimos išlaidoms.

Elektros energiją gaminantys vartotojai versus atsinaujinančių išteklių energijos bendrijos

Gegužės 13 d. Komisijai buvo pristatyta aktuali informacija dėl elektros energiją gaminančių vartotojų ir atsinaujinančių išteklių energijos bendrijų.

Energetikos viceministras Rytis Kėvelaitis pasidžiaugė, kad prijungtų gaminančių vartotojų skaičius nuo 2017 m. iki 2020 m. balandžio mėnesio išaugo daugiau kaip 11 kartų. Viceministras išsamiai pristatė galimybes gaminti ir vartoti elektros energiją, išskirdamas keturis variantus. Ministerijos pranešime taip pat buvo aptarti gaminančių vartotojų ir energijos bendrijų skirtumai bei panašumai, pabrėžta, kad valstybės parama gaminantiems vartotojams kasmet didėja.

AB „Energijos skirstymo operatorius“ (toliau – ESO) atstovai savo pranešime išdėstė gaminančių vartotojų techninio prijungimo procesą ir išskyrė iššūkius ir sprendimus, su kuriais tenka susidurti prijungiant gaminančius vartotojus. Įmonės atstovas pažymėjo, kad per pastaruosius metus gaminančių vartotojų prijungimo procesai labai pagreitėjo ir supaprastėjo. Šiuo metu ESO atliekami veiksmai užtrunka iki 5 darbo dienų, o klientas turi įsirengti saulės elektrinę per 120 kalendorinių dienų nuo techninių sąlygų gavimo dienos. Įmonės atstovai kaip vienus iš didesnių iššūkių, su kuriais tenka susidurti, išskyrė tai – tinklas pritaikytas vartojimui, o ne generacijai ir gaminančių vartotojų įtaka elektros energijos kokybei.

Nepaisant džiugių nuotaikų dėl šalies pasiekimų žaliosios energetikos plėtros srityje, Lietuvos saulės energetikos asociacijos prezidentas Vitas Mačiulis ir kiti posėdyje dalyvavę suinteresuoti asmenys išreiškė nusivylimą, kad atsinaujinančių išteklių energijos bendrijų teisinis reglamentavimas turi spragų.

Komisija,

išklausi 2020 m. gegužės 13 d. Komisijos posėdyje Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos, ESO, Lietuvos saulės energetikos asociacijos pateiktą informaciją apie elektros energiją gaminančius vartotojus ir atsinaujinančių išteklių energijos bendrijas;

reaguodama į Lietuvos Respublikos Seimo narių, energetikos ekspertų ir specialistų, gyventojų, besidominčių žaliaja energetika, nuomonę ir išsakytus argumentus dėl elektros energiją gaminančių vartotojų ir atsinaujinančių išteklių energijos bendrijų teisinio reglamentavimo spragų;

primindama, kad pati atsinaujinančių išteklių energijos bendrijos idėja yra kurti energetinius įrenginius ne atskirai, o efektyvesniu būdu – grupei piliečių bendrai, ir energiją gaminti, visų pirma, savoms reikmėms;

siekdama paskatinti šalies gyventojus tapti energetiškai nepriklausomais, naudojant žalią ir švarią energiją bei mažinant sąskaitas už ją;

prisidėdama prie visiškai naujų atsinaujinančios energetikos plėtotųjų ir bendruomenių bendradarbiavimo formų skatinimo;

vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo Energetikos ir darnios plėtros komisijos nuostatų, patvirtintų 2019 m. birželio 29 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu Nr. XIII-560, 5.5. papunkčiu, kuriame numatytas įgaliojimas atlikti Lietuvos Respublikos įstatymuose, kituose teisės aktuose įvardytų energetikos ir klimato kaitos švelninimo tikslų ir priemonių jiems pasiekti įgyvendinimo parlamentinę kontrolę;

n u s p r e n d ė siūlyti:

Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai:

Įvertinti elektros energiją gaminančių vartotojų ir atsinaujinančių išteklių energijos bendrijų teisinį reglamentavimą ir, prireikus, inicijuoti Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo pakeitimus, numatančius, kad tais atvejais, kai atsinaujinančių išteklių energijos bendrijos įsipareigoja gaminti elektrą tik savo ir savo narių reikmėms, joms būtų taikomas gaminančių vartotojų statusas.

Lietuvos Respublikos Aplinkos ministerijai:

Siekiant paskatinti atsinaujinančių išteklių energijos bendrijų steigimąsi aiškiau reglamentuojant bendro naudojimo objektų panaudojimą atsinaujinančių išteklių energijos bendrijos veiklai, siūloma numatyti teisinio reglamentavimo pakeitimus, kurie įtvirtintų supaprastintą

sprendimų priėmimo tvarką atsinaujinančių išteklių energijos bendrijoms panaudoti daugiabučių namų bendrojo naudojimo objektus.

Dėl Būtinųjų priemonių, skirtų apsisaugoti nuo nesaugios atominės elektrinės, kuri yra statoma Baltarusijos Respublikoje: ar esame pasirengę?

Gegužės 27 d. Komisija ir Laikinoji grupė bendrame posėdyje domėjosi, ar esame pasirengę apsisaugoti nuo nesaugios Astravo atominės elektrinės, kuri statoma Baltarusijoje, ypač kai gegužės mėnesio pradžioje viešojoje erdvėje pasirodė informacija, kad į atominę elektrinę atgabentas branduolinis kuras pirmajam reaktoriui. Valstybės institucijos siūlo Lietuvai neišstoti iš 1963 m. Vienos konvencijos, bet stiprinti tarptautinius instrumentus prisijungiant prie papildomų tarptautinių sutarčių.

Lietuvos Respublikos užsienio reikalų viceministras Albinas Zananavičius savo pasisakymą pradėjo pažymėdamas, kad ministerijos ir kitos institucijos tęsia pasisakymus ir veiksmus daugiašaliuose formatuose siekdamos įrodyti, kad Astravo AE kelia grėsmę ne tik Lietuvai, bet ir kitoms valstybėms. Pagrindinis pastarojo laikotarpio siekis, kad Europos Sąjunga vykdytų nuolatinę priežiūrą ir didintų spaudimą Baltarusijai įgyvendinti ES streso testų rekomendacijas iki atominės elektrinės paleidimo.

Viceministras taip pat apibendrina Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos kartu su kitomis kompetentingomis institucijomis parengtą informaciją atsakant į Komisijos ir Laikinosios grupės balandžio 1 d. sprendimą ir pasiūlymus dėl Lietuvos išstojimo iš 1963 m. Vienos konvencijos procedūros iniciavimo.

A. Zananavičius atkreipė dėmesį, kad Lietuvai, kaip branduolinei valstybei, nėra naudinga išstoti iš 1963 m. Vienos konvencijos. Taip pat, institucijų manymu, Lietuvos išstojimas iš 1963 m. Vienos konvencijos dėl civilinės atsakomybės už branduolinę žalą keltų riziką Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimo finansavimui, neigiamai atsilieptų Ignalinos uždarymo darbų tiekėjų pasirinkimui, deryboms dėl kainos ir kt. Be to, Lietuvai išstojus iš 1963 m. Vienos konvencijos, Baltarusijos nebevaržytų jokie tarptautiniai teisiniai įsipareigojimai Lietuvos atžvilgiu ir leistų Baltarusijai, remiantis 1977 m. Vienos konvencijos protokole numatytais išimtimis dėl žalos kompensavimo, atsisakyti atlyginti žalą.

Komisijos ir Laikinosios grupės pirmininkas Virgilijus Poderys džiaugėsi aiškiai išdėstyta valstybės kompetentingų institucijų pozicija šiuo viešojoje erdvėje daug aršių diskusijų keliančiu klausimu.

Valstybės institucijos siūlo Lietuvai neišstoti iš 1963 m. Vienos konvencijos, bet rinktis kitą būdą siekiant didesnių garantijų iš Baltarusijos civilinės atsakomybės už branduolinę žalą srityje – stiprinti tarptautinius instrumentus prisijungiant prie papildomų tarptautinių sutarčių.

Posėdyje dalyvavo Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos, Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos, Lietuvos elektros energijos perdavimo tinklo operatoriaus AB „Litgrid“ atstovai.

Komisija ir Laikinoji grupė nusprendė:

1. Pažymėti, kad valstybės institucijų manymu, visi reikalingi teisės aktai šalyje yra priimti, kurie reikalingi, jog į Lietuvą būtų neįsileista elektros energija, pagaminta Baltarusijos Respublikos teritorijoje statomoje Astravo atominėje elektrinėje.
2. Konstatuoti, kad Baltarusijos Respublika vis dar nepasirašė sutarties su Lietuva dėl su atomine energetika susijusių incidentų informavimo ir įspėjimo.
3. Konstatuoti, kad šalies institucijos nepateikė argumentų, jog Lietuvos išstojimas iš 1963 m. Vienos konvencijos sukeltų teigiamus padarinius.
4. Artimiausiu metu surengti Komisijos ir Laikinosios grupės posėdį dėl civilinės saugos sistemos būklės šalyje ir valstybės institucijų pasiruošimo, jei Astravo atominėje elektrinėje kiltų avarija.

Baltijos šalių elektros energijos sistemos sinchronizavimo su KET įgyvendinimo status quo ir artimiausi planai

Gegužės 27 d. posėdyje Komisijai buvo pristatytas Baltijos šalių elektros energijos sistemos sinchronizavimo su KET įgyvendinimo statusas ir artimiausi planai. Komisijos posėdyje dalyvavo ir informaciją savo kompetencijos ribose svarstomu klausimu pristatė Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos atstovai. Lietuvos elektros perdavimo sistemos operatoriaus AB „Litgrid“ atstovai pristatė pranešimą „Baltijos šalių sinchronizacijos su KET II etapo (angl. Phase II) investicijų paraiška“.

Komisija išklausė informaciją. Vyko diskusija.

Darnaus judumo progresas ir iššūkiai šalyje. Darnus judumas mieste – Vilniaus miesto savivaldybės pavyzdys

Balandžio 29 d. Komisijos posėdyje buvo diskutuojama apie darnaus judumo progresą ir iššūkius šalyje. Komisijos posėdyje dalyvavęs susisiekimo viceministras Gytis Mažeika pristatė skaidres „Darnaus judumo progresas ir iššūkiai šalyje“.

Birželio 10 d. Komisijai posėdyje buvo pristatytas Vilniaus darnaus judumo planas: kaip miestas juda ir judės darniau. Vilniaus miesto savivaldybės įmonės „Susisiekimo paslaugos“ atstovas Anton Nikitin aiškiai išgrynino iššūkius, su kuriais susiduria Vilniaus miesto savivaldybės įmonė „Susisiekimo paslaugos“: 40-50 proc. kelionių automobiliu per miesto centrą yra tranzitinės, 15 proc. šeimos biudžeto išlaidų yra susijusios su automobiliu, 4 kartus dažniau dviratininkai patenka į eismo

įvykius, 78.300 gyventojų gyvena triukšmingoje aplinkoje (70 proc. atvejų – transporto keliamas triukšmas), 1,32 žmogaus keliauja vienu asmeniniu automobiliu, 132 val. metuose praleidžiama automobilių spūstyse.

Pasak „Susisiekimo paslaugos“ atstovo, Darnaus judumo planas apima viską: viešąjį transportą, keliones automobiliu, ėjimą pėsčiomis, važiavimą dviračiu, paspirtuku ar riedlente, įvairias dalinimosi transportu paslaugas bei su šiais įpročiais susijusią infrastruktūrą – nuo aplinkkelių, eismo reguliavimo sistemų, iki šaligatvių apšvietimo ir viešojo transporto maršrutų derinimo. Mūsų esminis tikslas – sukurti tokias sąlygas, kad visas judumas mieste būtų greitas, paprastas ir malonus. Taip pat paskatinti išbandyti naujas ir sveikatai bei aplinkai draugiškesnes judėjimo alternatyvas. Pavyzdžiui, vaikščiojimą pėsčiomis, važiavimą dviračiu.

Keliolikos institucijų specialistų paruoštas dokumentas įvertino esamą situaciją, vilniečių nuomonę ir poreikius ateities judėjimui. Išanalizuoti ir miesto eismo stebėjimo sistemos duomenys. Taip gimė konkretūs tikslai artimiausiam dešimtmėčiui.

A. Nikitin teigė, kad apibendrinti daugiau nei 1000 puslapių dokumentą sudėtinga, tačiau išskyrė tris reikšmingus tikslus, kuriuos Vilnius įgyvendins iki 2030 m. Tai sumažinti kelionių neigimą poveikį aplinkai, miesto erdvių perkrovimą automobiliais ir pagerinti keliavimo kokybę, sutrumpinant kelionės trukmę, o pačią kelionę paverčiant kuo malonesne.

Dėl situacijos biokuro rinkoje: planuojami LRV 2003 m. kovo 3 d. nutarimo Nr. 277 „Dėl Įmonių, veikiančių energetikos srityje, energijos ar kuro, kurių reikia elektros ir šilumos energijai gaminti, pirkimų taisyklių patvirtinimo“ pakeitimai

Rugsėjo 16 d. Komisija posėdyje aptarė situaciją biokuro rinkoje. Posėdyje dalyvavę ir pranešimą „Vietinės biokuro gamybos skatinimas“ pristatę Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos atstovai įvardijo, kad šios Vyriausybės tikslas – optimalus ir tvarus balansas tarp vietinės biokuro gamybos ir biokuro importo iš trečiųjų šalių, leidžiantis ilgalaikėje perspektyvoje išlaikyti aukštą konkurencijos ir žemą rinkos koncentracijos lygmenį.

Pasak ministerijos, dabartinis biokuro importo balansas nėra tvarus ir ilgalaikėje perspektyvoje negali išlaikyti aukštą konkurencijos, žemą rinkos koncentracijos ir šilumos kainų lygmenį. Vyriausybės interesas yra užtikrinti, kad importuojamo biokuro kiekis neviršytų 20 proc. visos biokuro rinkos Lietuvoje. Ministerijos atstovų manymu, Lietuvos biokuro gamintų konkurencingumo skatinimo priemonės turi būti subalansuotos, įvertinančios biokuro rinkos perspektyvas, nedidinančios šilumos kainų ir neribojančios konkurencijos (2017 ir 2018 m. sumažėjus baltarusiško biokuro importui biokuro kainos Lietuvoje išaugo iki 200-250 EUR/tne ir buvo apie 50 proc. aukštesnės nei Latvijoje ir Estijoje; 2021m. veiklą perdėsianti VKJ suvartos apie 700 tūkst. ktm/metus (2020 m. iš BY bus importuota apie 800 tūkst. ktm)).

Todėl, vietinės biokuro gamybos skatinimui reikalingi įstatyminio lygmens pakeitimai:

1) Pakeisti Šilumos ūkio įstatymą, nustatant, kad:

- Vyriausybė, savivaldybės, VERT, šilumos gamintojai, BALTPPOOL skatina šilumos gamybą iš tvariai pagamintų vietinių AEI;
- šilumos gamintojo įsigyjamas biokuras pagaminamas iš trečiųjų šalių kilmės biomasės negali sudaryti daugiau nei 20 procentų per einamuosius metus šilumos gamintojo įsigyjamo biokuro kiekio;
- Už šio reikalavimo nevykdymą VERT skiria baudą, siekiančią iki 10 procentų pažeidimą padariusio subjekto metinių pajamų;
- Biokuro tiekėjas nuslėpęs biomasės kilmės valstybę, ar sąmoningai teikęs su tuo susijusią klaidingą informaciją biokuro pirkėjui, VERT ar BALTPPOOL –1 metams pašalinamas iš prekybos biokuru BALTPPOOL (sankcija taikoma ir su pažeidimą padariusio subjekto tiesiogiai susijusioms įmonėms, jo filialams ir atstovybėms);
- Vyriausybė biomasės kurui nustato tvarumo kriterijus, skatinančius biologinės įvairovės išlaikymą, ekologiškai ir tvariai gaminamo ir tiekiamo biokuro naudojimą ir geriausią miškų tvarkymo praktiką, taip pat išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimą visoje biokuro gamybos ir tiekimo grandinėje;
- VERT iki 2021-09-01 atliks šių pakeitimų *ex-post* poveikio vertinimą biokuro rinkos kainai, biokuro rinkos koncentracijos ir konkurencijos rodikliams bei šilumos kainai, ir pateiks išvadą Vyriausybei ir (ar) rekomendacijas dėl teisinio reguliavimo tobulinimo. Iki 2022-05-01 VERT pakartotinai atliks šią procedūrą;
- Vyriausybė įvertinusi šias rekomendacijas esant poreikiui per 2 mėnesius nuo šių rekomendacijų gavimo pateikia Seimui pasiūlymus dėl teisinio reguliavimo tobulinimo.

2) Pakeisti Vyriausybės nutarimą Nr. 277 „Dėl Įmonių, veikiančių energetikos srityje, energijos ar kuro, kurių reikia elektros ir šilumos energijai gaminti, pirkimų tvarkos patvirtinimo“, nustatant, kad:

- jei biokuro biržoje biokuro tiekėjams pateikus pasiūlymus preliminarį sandorio kainą yra vienoda, pirmenybė suteikiama Lietuvoje pagamintai žaliavai ir verslui (vietinei biokuro gamybai);
- pardavėjai, teikdami pasiūlymus biržoje ar dvišaliais sandoriais, deklaruos biokuro kilmę elektroniniu būdu ir (ar) pateiks deklaracijas kitai šaliai, o institucijoms reikalaujant, pateikti duomenis, įrodančius biokuro kilmę.

3) Skatinti prastesnės kokybės biokuro –SM3 –naudojimą:

- rekomenduoti VERT numatyti skatinamąsias SM3 naudojimo priemones reguliuojamiems šilumos gamintojams.

- 4) Sukurti šilumos kilmės garantijų sistemą skatinančią vietinį, ekologiškai ir tvariai gaminamo ir tiekiamo biokuro naudojimą.
- 5) Biomasės kurui Vyriausybė nustatys tvarumo kriterijus, skatinančius vietinio biokuro konkurencingumą:

- ES AEI Direktyva 2018/2001 (29 ir 30 str.) įpareigoja valstybes nares iki 2021 m. vid. nustatyti biomasės tvarumo kriterijus.

Posėdyje dalyvavę ir kitų ministerijų, asociacijų, įmonių, institucijų atstovai išreiškė savo nuomonę posėdyje svarstomu klausimu. Vyko diskusija.

Komisija nutarė pasiūlyti Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai į Miškų ūkio konsultacinės tarybos sudėtį, tvirtinamą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu, įtraukti Lietuvos šilumos tiekėjų ir Lietuvos nepriklausomų šilumos gamintojų asociacijų atstovus.

Dėl vėjo elektrinių plėtros Lietuvos jūrinėje teritorijoje: koncepcija ir reikalingi įstatymų pakeitimų projektai

Rugsėjo 23 d. Komisijos posėdyje energetikos viceministras R. Kėvelaitis informavo, kad š. m. birželio 22 d. Vyriausybė priėmė būtinus sprendimus jūrinio vėjo plėtrai – beveik 30 kilometrų nuo kranto nutolusioje Baltijos jūros teritorijoje iki 2030 m. numatoma įrengti iki 700 MW galios vėjo elektrinių parką. Jūrinis vėjas, kuris yra vienas iš efektyviausių ir perspektyviausių energijos šaltinių, leis padidinti vietinės elektros energijos gamybą iš atsinaujinančių išteklių.

Pasak viceministro, įdarbinę jūrinį vėją bus pasiekti ambicingi atsinaujinančios energetikos tikslai ir sumažintas elektros importas iš kitų šalių. Mūsų tikslas – jūrinį vėją plėtoti pačiu efektyviausiu ir konkurencingiausiu būdu, kartu tai bus galimybė pritraukti į Lietuvos energetiką pasaulinio lygio investuotojus.

Vyriausybės nutarimu numatyta tiksli Baltijos jūros ekonominės zonos dalis, kurioje tikslinga vėjo elektrinių plėtra iki 2030 m., ir šių elektrinių parko įrengtoji galia – 700 MW. Tokios galios vėjo elektrinių parkas Baltijos jūroje gali pagaminti apie 2,5–3 TWh per metus – tai yra beveik ketvirtadalis dabartinio Lietuvos suvartojamo elektros energijos poreikio. Skaičiuojama, kad į tokio galingumo vėjo parkus bus pritraukta iki 1 mlrd. Eur privačių investicijų.

Numatomas teritorijos plotas vėjo elektrinėms Baltijos jūroje artimiausiu etapu siekia 137,5 km², atstumas iki kranto – apie 29 km, vidutinis gylis – 35 m, o vidutinis vėjo greitis – apie 9 m/s. Investuotojai į vėjo jėgaines Baltijos jūroje bus atrinkami konkurso būdu. Numatyta, kad konkursai šių elektrinių plėtrai ir eksploatacijai jūrinėje teritorijoje bus organizuojami 2023 m. vasario 1 d.

Iki šio laikotarpio patvirtintas teritorijos planavimo ir aplinkosaugos procedūras – specialiojo plano, strateginio pasekmių aplinkai vertinimą ir poveikio aplinkai vertinimą – atliks VšĮ „Lietuvos Energetikos Agentūra“.

Vyriausybė taip pat pritarė Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos parengtai Vėjo elektrinių plėtros Lietuvos jūrinėje teritorijoje koncepcijai, kurioje siūlomi teisinio reguliavimo pakeitimai atsižvelgiant į darbo grupės, kuri sudaryta iš valstybės institucijų ir socialinių partnerių, rekomendacijas.

Papildomai, įvertinant užsienio šalių patirtį ir tai, kad tinklų plėtra jūrinėje teritorijoje planuojamų elektrinių prijungimui gali trukti iki 8 metų, Vyriausybė pasiūlė perdavimo sistemos operatoriui pradėti parengiamuosius darbus numatomų plėtoti elektrinių prijungimui prie elektros tinklų.

Pažymima, kad jūrinio vėjo plėtra yra vienas iš Vyriausybės programos tikslų. Joje numatyta įvertinti vėjo energetikos Baltijos jūroje galimybių, plėtros poreikį ir sąnaudas bei priimti sprendimus dėl vėjo elektrinių Baltijos jūroje plėtros.

Elektros rinkos liberalizavimo įgyvendinimas: eiga, problemos, aktualijos

Rugsėjo 30 d. Komisija posėdyje svarstė klausimus, susijusius su visuomenei ypatingai aktuali tema – elektros rinkos liberalizavimo įgyvendinimas: eiga, problemos, aktualijos. Posėdyje dalyvavęs „Energinijos skirstymo operatorius“ vadovas Mindaugas Keizeris pranešė, kad nepriklausomus elektros tiekėjus jau pasirinko maždaug 22.000 namų ūkių iš daugiau nei 1,6 mln. namų ūkių. Pasak jo, būtiniai vartotojai renkasi iš visų galimų tiekėjų. Iki rugpjūčio pabaigos nepriklausomą tiekėją buvo pasirinkę 1.900 vartotojų. Didžiulis šuolis įvyko jau rugsėjo mėnesį – rugsėjo 27-osios duomenimis, dar apie 20.000 namų ūkių buvo pasirinkę nepriklausomus tiekėjus.

M. Keizerio teigimu, iš 22.000 namų ūkių, jau pasirinkusių nepriklausomus elektros tiekėjus, apie 7.500 yra gyventojai, kuriems apsispręsti reikia per pirmą rinkos liberalizavimo etapą. Kiti yra iš antro ar trečio etapo arba visai nauji vartotojai, kurie statosi namą ir pirmą kartą renkasi tiekėją. Jis tvirtino, kad kol kas nėra gautas leidimas iš nepriklausomų tiekėjų skelbti, kiek vartotojų juos pasirinko. Pasak jo, pirkti elektrą iš jau pasirinktų tiekėjų šie būtiniai vartotojai galės nuo spalio, lapkričio, gruodžio ar sausio mėnesių.

Per pirmą liberalizavimo etapą nepriklausomą tiekėją iki šių metų pabaigos turi pasirinkti 98.000 buitinių vartotojų. Rinkos liberalizavimas vyksta trimis etapais. Iki gruodžio 10 dienos norimą tiekėją turi pasirinkti daugiau kaip 5.000 kilovatvalandžių (kWh) per metus suvartojantys vartotojai, vėliau – mažiau suvartojantieji, bet jie gali ir nelaukti.

Energetikos viceministras Egidijus Purlys argumentuoja, kad visas elektros kainos dedamąsias Valstybinė energetikos reguliavimo taryba įprastai paskelbia lapkričio pabaigoje, todėl į pirmąjį rinkos liberalizavimo etapą patenkantiems namų ūkiams pasirinkti ir palyginti tiekėjų siūlymus teliks vos 10 dienų. Viceministras užsiminė, ką ministerija planuoja artimiausiu metu daryti ir taip pat kviečia visas institucijas, dalyvaujančias reguliuojamo tarifo nustatyme, – suteikti daugiau

informuotumo ir daugiau laiko gyventojams pasirinkti nepriklausomus tiekėjus turint visas dedamasias. Pasak jo, ir patys nepriklausomi tiekėjai dar neturi visos su reguliuojama elektros kainos dalimi susijusios informacijos 2021-iesiems. Dėl to ministerijos siekis šiuo atveju – suteikti ir tiekėjams, ir vartotojams daugiau laiko su jau patvirtintomis tarifų dedamosiomis, kad tam apsisprendimui laiko būtų tikrai daugiau negu dešimt dienų.

Energetikos viceministras E. Purlys pastebėjo, kad vartotojai skundžiasi iš tiekėjų negalintys per 10 dienų, kaip numato įstatymas, gauti sutarties projekto, kad įsivertintų ne tik bazinius dalykus, kaip kaina, bet ir visas žvaigždutes, sąlygas, išlygas.

Elektros kainą galutiniam vartotojui sudaro jos įsigijimo, perdavimo, skirstymo, tiekimo, sisteminių paslaugų bei viešuosius interesus atitinkančių paslaugų (toliau – VIAP) kainos. Šiuo metu dauguma gyventojų elektrą perka iš „Ignitis grupės“ bendrovės „Ignitis“, o kainą reguliuoja Valstybinė energetikos reguliavimo taryba. Liberalizavus rinką, elektros įsigijimo ir tiekimo kaina, kuri sudaro apie 48% galutinės kainos, nebebus reguliuojama. Kita kainos dalis – elektros perdavimas, skirstymas bei VIAP – toliau liks reguliuojama.

Tuo metu Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos atstovai posėdyje perspėjo, kad siekdami pritraukti klientų, kai kurie nepriklausomi tiekėjai klaidina žmones, nepateikdami visos informacijos apie būsimas paslaugas ir galutinę elektros kainą.

Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos pirmininkė Inga Žilienė sako, kad kai kurie tiekėjai vartotojams nurodo perpus mažesnę kainą nei dabartinė – nepriklausomi tiekėjai pateikia tik dalį informacijos apie galutinę elektros energijos kainą, pateikiama tik tiekimo dedamoji su biržos kaina, kas sudaro tik pusę viso galutinio tarifo. Taip galimai yra sudaromas įspūdis, kad ta kaina, pavyzdžiui, dvigubai mažesnė nei šiuo metu teikiama visuomeninio tiekėjo. Ji mano, kad būsimiems klientams nepateikiant visos informacijos, kitamet taryba gali sulaukti daug skundų. Pasak jos, taryba jau išsiuntė rekomendacijas visiems tiekėjams atkreipti į tai dėmesį. I. Žilienė taip pat pranešė, kad norėdami pritraukti klientų tiekėjai siūlo daug nuolaidų, nesusijusių su paslauga.

Dėl Vilniaus ir Kauno kogeneracinių jėgainių: status quo, pasiruošimas šildymo sezonui, aktualijos

Spalio 14 d. Komisija posėdyje išklaušė naujausią informaciją apie Vilniaus ir Kauno kogeneracinių jėgainių projektus.

AB „Ignitis grupė“ Šilumos ir elektros energijos sprendimų priėmimo departamento vadovas dr. Nerijus Rasburskis pristatė pranešimą „Vilniaus ir Kauno kogeneracinių jėgainių projektai“. Komisijos nariams buvo pristatyti Kauno ir Vilniaus kogeneracinių jėgainių projektų strateginės gairės, jėgainių statusas, projektų biudžetai ir finansavimo struktūra, atliekų sutvarkymo mokestis ir kiekiai. Pasak Rasburskio, baziniai projekto įgyvendinimo etapai, arba gairės, buvo reglamentuotos

trijuose pagrindiniuose strateginiuose dokumentuose. Valstybiniame atliekų tvarkymo plane yra numatyta, kad 2020 metais turėtume jėgainėmis pradėti tvarkyti atliekas, jas paversti naudinga elektra ir šiluma. Pagal Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos įgyvendinimo priemonių planą iki 2023 m. turime įrengti papildomus atsinaujinančios energijos išteklius naudojančius pajėgumus Vilniuje. Dar vienas ribojimas, ir būtent Vilniaus projektui, Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų panaudojimas – tam tikras laiko tarpas, iki kada galima panaudoti minėtas lėšas.

Komisija konstatavo, kad:

1. Yra patikinta, kad komunalinių degintinių atliekų iki 2030 metų bus tiek, kad pilnai būtų apkrauti visi trys kogeneracinių jėgainių (*Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos*) pajėgumai Lietuvoje ir tai ženkliai neigiamų intervencijų į žiedinės ekonomikos plėtrą nesukels.
2. Kaune atsiradę pertekliniai šilumos gamybos pajėgumai galėtų būti panaudojami kitiems tikslams, nebūtinai namų apšildymui, bet naujų verslų sukūrimui. Artimiausiu laikotarpiu, manoma, tai rinka išspręs.
3. Savartynų atliekų šalinimo („vartų“) mokesčio reglamentavimas artimiausiu metu gali būti perduotas Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos žinion.

Komisijos sudarytų darbo grupių veikla

Tarpinstitucinė Darbo grupė geriamojo vandens tiekėjų, šilumos, naudojamos karštam vandeniui ruošti, tiekėjų ir vartotojų santykių teisiniam reglamentavimui tobulinti

2019 m. sausio 30 d. posėdyje Komisija,

pasirengdama Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo Nr. I-1565 2 ir 15 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1651(2) (toliau – Projektas), kuris pavestas Komisijai apsvarstyti papildomo komiteto teisėmis, svarstymui,

girdėdama daugiabučių namų gyventojų nusiskundimus dėl aktualios ir daugiau kaip dešimtmetį neišspręstos problemos, susijusios su šilumos tiekėjų neteikiamos centralizuotai paruošto karšto vandens tiekimo paslaugos kainų prievartiniu taikymu,

reaguodama į ekspertų ir specialistų nuomonę, jog vartotojų apsirūpinimo karštu vandeniu teisinis reglamentavimas turi spragų,

vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo Statuto 48 straipsnio nuostatomis,

atsižvelgdama į 2017 m. birželio 29 d. Seimo nutarimo Nr. XII-560 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo Energetikos komisijos nuostatų patvirtinimo“ V skyriaus 16 ir 18 punktus,

siekdama supaprastinti daugiabučio namo šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūrą, pašalinant iš jos karšto vandens tiekėją ir su tuo susijusius neaiškumus ir prieštaravimus, nusprendė:

1. Projekto svarstyme daryti pertrauką.

2. Sudaryti tarpinstitucinę darbo grupę geriamojo vandens tiekėjų, šilumos, naudojamos karštam vandeniui ruošti, tiekėjų ir vartotojų santykių teisiniam reglamentavimui tobulinti (toliau – Darbo grupė):

- 2.1. Paskirti į Darbo grupę šiuos Komisijos narius: Virgilijų Poderį ir Liną Balsį.
- 2.2. Darbo grupės vadovu paskirti Komisijos pirmininką Virgilijų Poderį.
- 2.3. Pasiūlyti Projekto iniciatoriui Seimo nariui Valerijui Simulikui dalyvauti Darbo grupės veikloje.
- 2.4. Įpareigoti Darbo grupės vadovą pakviesti įvairių institucijų bei organizacijų ekspertus ir specialistus prisijungti prie Darbo grupės veiklos.
- 2.5. Pavesti Darbo grupei pateikti Komisijai išvadas ir pasiūlymus geriamojo vandens tiekėjų, šilumos, naudojamos karštam vandeniui ruošti, tiekėjų ir vartotojų santykių teisiniam reglamentavimui tobulinti; prireikus pateikti reikalingų įstatymų pakeitimo įstatymų projektus.

Darbo grupės pasitarimus ir posėdžius surengė šiomis datomis: 2019 m. vasario 27 d., 2019 m. balandžio 15 d., 2019 m. spalio 21 d., 2020 m. birželio 1 d.

Darbo grupė išvadų nepasitvirtino.

Tarpinstitucinė Darbo grupė valstybės valdomų įmonių valdysenos teisiniam reglamentavimui tobulinti

Sausio 14 d. Komisija posėdyje,

atsižvelgdama į Komisijos 2019 m. gruodžio 16 d. organizuotos apskirtojo stalo diskusijos „Valstybės kontroliuojamų įmonių valdysena: dabartinė padėtis, problemos, siūlomi pokyčiai“, kurioje buvo aptariama, kaip tobulinti valstybės kontroliuojamų įmonių valdyseną, užtikrinti svarų nepriklausomų kolegialių organų vaidmenį ir tinkamą jų veiklos rezultatų įvertinimą, pranešėjų pristatymus ir diskusijos dalyvių pasisakymus,

girdėdama valstybės valdomų įmonių valdysenos ekspertų nuogastavimus, kad šalyje trūksta valstybės valdomų įmonių ryšio su akcininku praktinio vadovo – gairių, neformalaus dokumento, kuris padėtų susisteminti keliamas problemas ir pagelbėtų sukuriant santykį su akcininko atstovu,

atkreipdama dėmesį, kad daugelyje valstybės valdomų įmonių valdybos narių nėra asmenų, kurie atstovautų pagrindinį akcininką – valstybę, nusprendė sudaryti tarpinstitucinę Darbo grupę valstybės valdomų įmonių teisiniam reglamentavimui tobulinti (toliau – Darbo grupė).

Darbo grupei buvo pavesta pateikti Komisijai išvadas ir pasiūlymus dėl valstybės valdomų įmonių valdysenos teisinio reglamentavimo tobulinimo, platesnės apimties valstybės valdomų įmonių valdysenos principų suformulavimo įstatymo lygmenyje; prireikus pateikti reikalingų įstatymų pakeitimo įstatymų projektus.

Darbo grupės pasitarimus ir posėdžius surengė šiomis datomis: 2020 m. sausio 17 d., 2020 m. sausio 31 d., 2020 m. vasario 5 d., 2020 m. vasario 24 d., 2020 m. gegužės 8 d.

Darbo grupė 2020 m. gegužės 8 d. nuotoliniame posėdyje patvirtino išvadas ir baigė darbą.

Darbo grupės išvados buvo pristatytos 2020 m. gegužės 13 d. Komisijos posėdyje ir priimtas Komisijos sprendimas patvirtinti Darbo grupės išvadas ir perduoti jas susipažinti Seimo Ekonomikos komitetui (protokolo išrašas su išvada pridedami, 1 priedas).

Svarstyti parlamentinės kontrolės ir kiti klausimai

- Balandžio 1 d. posėdyje buvo patvirtinta 2019 m. veiklos ataskaita, aptarti Komisijos prioritetiniai darbai ir Komisijos narių pateikti pasiūlymai dėl Komisijos 2020 m. VIII (pavasario) sesijos darbo plano.

- Gegužės 13 d. Komisija posėdyje svarstė klausimą „Dėl žaliojo kurso tikslus įgyvendinančių veiklų sąrašo“.

- Gegužės 13 d. posėdyje buvo pristatytos Energetikos ir darnios plėtros komisijos sudarytos tarpinstitucinės Darbo grupės valstybės valdomų įmonių valdysenos teisiniam reglamentavimui tobulinti išvados.

- Birželio 17 d. uždame Komisijos posėdyje buvo svarstytas klausimas „Lietuvos elektros sistemos pasiruošimas pradėjus veikti Astravo AE. Reguliavimo, teisiniai ir techniniai aspektai“.

- Rugsėjo 8 d. uždame posėdyje Komisija svarstė klausimą „Dėl AB „Ignitis grupė“ akcijų išplatinimo“.

- Rugsėjo 9 d. uždame Komisijos posėdyje svarstytas klausimas „Dėl Baltijos šalių bendro susitarimo dėl prekybos elektra su Baltarusija ir kitomis trečiosiomis šalimis ir elektros energijos iš Baltarusijos nepatekimo į Lietuvos elektros energijos rinką“.

- Rugsėjo 16 d. posėdyje aptarti prioritetiniai Energetikos ir darnios plėtros komisijos darbų Seimo IX (rudens) sesijoje ir pasiūlymai Komisijos darbo planui.

- Lapkričio 5 d. posėdyje patvirtinta Komisijos 2020 m. veiklos ataskaita.

Kita veikla

Rugsėjo 21 d. Komisija kartu su Lietuvos elektros perdavimo sistemos operatoriumi AB „Litgrid“ surengė teminį seminarą – diskusiją „Lietuvos elektros sistemos funkcionavimas: tipiniai darbo režimai, komerciniai ir fiziniai elektros srautai, tarpsisteminiai pralaidumai elektros prekybos su trečiosiomis šalimis kontekste“.

Politikai ir žmonės, besidomintys politiniais įvykiais, diskutavo, kaip užtikrinti, kad į Lietuvos elektros energijos rinką nepatektų elektra iš nesaugių trečiųjų šalių. Minėtam procesui įgyvendinti principų yra įvairių, ir tam, kad juos formuotume, reikalinga suvokti Lietuvos elektros sistemos funkcionavimo pagrindus: kokie yra tipiniai darbo režimai, kas yra komerciniai ir fiziniai elektros srautai, kaip nustatomi tarpsisteminiai pralaidumai, ką gali ir ko negali šalies energetikai, būdami didesnės sistemos dalimi.

Lietuvos parlamente rengiamame seminare – diskusijoje ketinama atsakyti į šiuos klausimus ir pateikti juos suprantama ne tik mokslininkams ir energetikams, bet ir žmonėms, besidomintiems šiais klausimais, kalba.

Renginyje įžanginį žodį tarė ir diskusiją moderavo Seimo Energetikos ir darnios plėtros komisijos pirmininkas V. Poderys, pranešimus skaitė AB „Litgrid“ generalinis direktorius Daivis Virbickas, Kauno technologijos universiteto Elektros energijos sistemų katedros vedėjas profesorius Saulius Gudžius.

Komisijos pirmininkas

Virgilijus Poderys

PRIEDAI

Komisijos 2020 m. veiklos ataskaitos
1 priedas

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO ENERGETIKOS IR DARNIOS PLĖTROS KOMISIJA

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel. (8 5) 239 6732 Faks. (8 5) 239 6289 El. p.: Virgilijus.Poderys@lrs.lt, priim@lrs.lt

Lietuvos Respublikos Seimo
Ekonomikos komitetui

2020-05-08 Nr. V-2020-2574

DĖL DARBO GRUPĖS VALSTYBĖS VALDOMŲ ĮMONIŲ TEISINIAM REGLAMENTAVIMUI TOBULINTI IŠVADŲ

Lietuvos Respublikos Seimo Energetikos ir darnios plėtros komisija (toliau – Komisija) 2020 m. sausio 14 d. sprendimu, įformintu 2020 m. sausio 14 d. posėdžio protokolo Nr. 117-P-1 išraše, buvo sudaryta tarpinstitucinė Darbo grupė valstybės valdomų įmonių teisiniam reglamentavimui tobulinti (toliau – Darbo grupė).

Darbo grupei buvo pavesta pateikti Komisijai išvadas ir pasiūlymus dėl valstybės valdomų įmonių valdysenos teisinio reglamentavimo tobulinimo, platesnės apimties valstybės valdomų įmonių valdysenos principų suformulavimo įstatymo lygmenyje; prireikus pateikti reikalingų įstatymų pakeitimo įstatymų projektus.

Darbo grupė 2020 m. gegužės 8 d. nuotoliniame posėdyje patvirtino išvadas ir baigė darbą.

Darbo grupės išvados buvo pristatytos 2020 m. gegužės 13 d. Komisijos posėdyje ir priimtas Komisijos sprendimas.

Siunčiame Jums Komisijos 2020 m. gegužės 13 d. posėdžio protokolo Nr. 117-P-5 išrašą, kuriame įformintas Komisijos sprendimas.

PRIDEDAMA. Protokolo išrašas su priedais, 6 lapai.

Darbo grupės vadovas

Virgilijus Poderys

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
ENERGETIKOS IR DARNIOS PLĖTROS KOMISIJA**

POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2020-05-13 Nr. 117-P-5
Vilnius

2. SVARSTYTA. Energetikos ir darnios plėtros komisijos sudarytos tarpinstitucinės Darbo grupės valstybės valdomų įmonių valdysenos teisiniam reglamentavimui tobulinti išvadų pristatymas.

NUTARTA. Patvirtinti Darbo grupės išvadas ir perduoti jas susipažinti Lietuvos Respublikos Seimo Ekonomikos komitetui.

Pritarta bendru sutarimu.

Posėdžio pirmininkas

Virgilijus Poderys

Posėdžio sekretorius

Janina Alasevičienė

Išrašas tikras

Lietuvos Respublikos Seimo
kanceliarijos vyriausioji specialistė

Janina Alasevičienė
Janina ALASEVIČIENĖ

2020-05-13

PATVIRTINTA

Darbo grupės valstybės valdomų įmonių valdysenos teisiniam reglamentavimui tobulinti 2020 m. gegužės 8 d. nuotoliniame posėdyje
(Nuotolinio posėdžio protokolas Nr. V-2478)

**DARBO GRUPĖ
VALSTYBĖS VALDOMŲ ĮMONIŲ VALDYSENOS TEISINIAM REGLAMENTAVIMUI
TOBULINTI**

(Sudaryta Lietuvos Respublikos Seimo Energetikos ir darnios plėtros komisijos 2020 m. sausio 14 d. sprendimu Nr. 117-P-1)

IŠVADOS

1. Darbo grupei suformuotas pavedimas: pateikti Lietuvos Respublikos Seimo Energetikos ir darnios plėtros komisijai išvadas ir pasiūlymus dėl valstybės valdomų įmonių valdysenos teisinio reglamentavimo tobulinimo, platesnės apimties valstybės valdomų įmonių valdysenos principų suformulavimo įstatymo lygmenyje; prireikus pateikti reikalingų įstatymų pakeitimo įstatymų projektus.

2. Darbo grupės darbo trukmė: 2020 m. sausio 14 d. – 2020 m. gegužės 8 d.

3. Darbo grupės pasitarimų ir posėdžių datos: 2020 m. sausio 17 d., 2020 m. sausio 31 d., 2020 m. vasario 24 d., 2020 m. gegužės 8 d.

4. Darbo grupės pasitarimuose ir posėdžiuose dalyvavo:

Darbo grupės nariai: vadovas Komisijos pirmininkas Virgilijus Poderys, Komisijos narys Algirdas Butkevičius, Energetikos ministerijos kancleris Ramūnas Dilba, susisiekimo viceministras Valdas Klimantavičius, Ekonomikos ir inovacijų viceministrė Jekaterina Rojaka, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos Įmonių politikos departamento direktorius Vaidotas Rudokas, Finansų ministerijos Valstybės turto valdymo departamento direktorė Aušra Vičkačkienė, Viešosios įstaigos „Stebėsenos ir prognozių agentūra“ Valdysenos ir analizės skyriaus vadovas Aleksandras Jocius, AB „Lietuvos geležinkeliai“ nepriklausomas valdybos narys, valdybos pirmininkas Romas Švedas, AB „Lietuvos geležinkeliai“ Teisės departamento direktorė, Baltijos korporatyvinio valdymo instituto prezidentas Rytis Ambrazevičius, UAB „EPSO-G“ valdybos pirmininkas Gediminas Almantas, UAB „Ignitis grupė“ Teisės tarnybos direktorė Simona Grinevičienė, Advokatų profesinės bendrijos „Deloitte Legal“ asocijuotas partneris Herkus Gabartas, Darbo grupės sekretorė Seimo kanceliarijos patarėja Živilė Rožėnaitė.

Kiti dalyviai: Lietuvos verslo konfederacijos prezidentas Valdas Sutkus, lobistas Šarūnas Frolenko, Energetikos ministerijos Strateginio ir finansų valdymo skyriaus vyriausiasis specialistas

Algirdas Petkevičius, Seimo kanceliarijos vyriausioji specialistė Janina Alasevičienė, Seimo nario V. Poderio patarėjas Tadas Mockus, Seimo nario V. Poderio padėjėja Žymantė Lelešiūtė, UAB „EPSO- G“ Teisės ir korporatyvinio valdymo vadovė Renata Damanskytė-Rekašienė, AB „Lietuvos geležinkeliai“ Korporatyvinės plėtros departamento direktorė Ilona Daugėlaitė, Lietuvos laisvosios rinkos instituto Projektų vadovė Gintarė Deržanuskienė, Seimo kanceliarijos Ekonomikos komiteto biuro patarėjas Darius Šaltmeris, Europos viešosios politikos instituto atstovas Rimantas Žylius, UAB „EPSO-G“ generalinis direktorius Rolandas Zukas, Energetikos ministerijos Teisės skyriaus vedėja Ramunė Mikalauskienė, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos Įmonių teisės skyriaus patarėjas Jaunius Petrauskas.

5. Darbo grupės svarstyti klausimai:

1. Baltijos korporatyvinio valdymo instituto prezidento Ryčio Ambrazevičiaus pasiūlymai dėl valstybės valdomų įmonių valdysenos teisinio reglamentavimo tobulinimo;
2. Darbo grupės vadovo 01-17 pasitarimo dėl Darbo grupės valstybės valdomų įmonių valdysenos teisiniui reglamentavimui tobulinti veikos apibendrinimas;
3. Darbo grupės narių pasiūlymų dėl VVĮ valdysenos teisinio reglamentavimo tobulinimo svarstymas;
4. Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės išvadų dėl įstatymų projektų Nr. XIIIP-4239, XIIIP-4240, Nr. XIIIP-4241 ir Darbo grupės išvadų.

6. Teisės aktų projektai, kuriuos nagrinėjo Darbo grupė:

1. Akcinių bendrovių įstatymo Nr. VIII-1835 31 ir 33 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIP-4239 (toliau – ABĮ projektas);
2. Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo Nr. IX-1132 15 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIP-4240 (toliau – NSUSOAĮ projektas);
3. Geležinkelių transporto kodekso 24³ straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIP- 4241. (toliau – GTKĮ projektas).

7. Darbo grupė konstatuoja:

Darbo grupės nariai sutarė dėl šių principinių nuostatų:

1. Dėl kolegialių organų nepriklausomumo kriterijų papildymo:

1.1. konstatuoti, kad reikalinga tobulinti ABĮ projektą papildant pakeistų nepriklausomumo kriterijų taikymo nuostatomis – nustatyti, kad nauji nepriklausomumo kriterijai bus taikomi renkant naują stebėtojų tarybą ar valdybą, atliekančią Akcinių bendrovių įstatymo 34 straipsnio 11 dalyje nustatytas priežiūros funkcijas, arba pavienius šių organų narius;

1.1.1. konstatuoti, kad reikalavimą „turi būti nesusiję su bendrove ir jos dukterinėmis bendrovėmis“ papildyti ryšiais su patronuojančia bendrove ir šią nuostatą dėstyti taip: „turi ne mažiau

kaip metus neturėti darbo santykių su bendrove, patronuojančia ar dukterinėmis bendrovėmis, ne mažiau kaip metus nebūti bendrovės, patronuojančios bendrovės ar dukterinės bendrovės vadovu ar valdybos nariu, ar akcininku, kuriam priklausančios akcijos suteikia ne mažiau kaip 1/5 balsų visuotiniame akcininkų susirinkime“;

1.1.2. konstatuoti, kad reikalinga patikslinti giminystės ryšį ir vietoj „bendrovės kontroliuojančiu akcininku ir bendrovės bei jos dukterinių bendrovių organų nariais šeimos, giminystės, svainystės, partnerystės ryšiais“ nurodyti, kad akcinės bendrovės, kurios akcijomis leista prekiauti reguliuojamoje rinkoje, ne mažiau kaip 1/3 stebėtojų tarybos narių turi „nebūti akcininko, kuriam priklauso daugiau kaip 1/5 balsų visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančių akcijų, bendrovės arba patronuojančios bendrovės ar dukterinės bendrovės vadovo ar kolegialių organų narių artimi asmenys – sutuoktinis, sugyventinis, partneris, kai partnerystė įregistruota įstatymų nustatyta tvarka, taip pat jų tėvai (įtėviai), vaikai (įvaikiai), broliai (įbroliai), seserys (įseserės), seneliai, vaikaičiai ir jų sutuoktiniai, sugyventiniai ar partneriai“.

1.1.3. konstatuoti, kad reikalinga patikslinti ryšius su audito įmone, dėl kurių gali kilti pagrįstų abejonių priežiūros organo nario nepriklausomumui, ir nustatyti, kad akcinės bendrovės, kurios akcijomis leista prekiauti reguliuojamoje rinkoje, ne mažiau kaip 1/3 stebėtojų tarybos narių turi „paskutinius dvejus metus nebūti audito įmonės, kuri atlieka ar atliko bendrovės, patronuojančios bendrovės ar dukterinės bendrovės auditą, partneriu, dalyviu, vadovu, kolegialaus organo nariu arba darbuotoju“

1.1.4. atsižvelgiant į tai, kad gerajai valdysenos praktikai, priežiūros organų nepriklausomumui reikšmingą įtaką gali daryti ir nepertraukiamas dalyvavimas priežiūros organo veikloje, ABĮ projektu keičiamas dalis, konstatuoti, kad reikalinga papildyti nauju kriterijumi: 31 straipsnio 8 dalį – „nebūti bendrovės stebėtojų tarybos nariu ilgiau kaip 10 metų. Šis laikotarpis apskaičiuojamas prie stebėtojų tarybos nario pareigų ėjimo laikotarpio pridedant praėjusius stebėtojų tarybos nario pareigų ėjimo laikotarpius, tarp kurių yra ne didesnis kaip vienerių metų laiko tarpas“; 33 straipsnio 7 dalį – „nebūti bendrovės valdybos nariu ilgiau kaip 10 metų. Šis laikotarpis apskaičiuojamas prie valdybos nario pareigų ėjimo laikotarpio pridedant praėjusius valdybos nario pareigų ėjimo laikotarpius, tarp kurių yra ne didesnis kaip vienerių metų laiko tarpas“.

1.1.5. siekiant užtikrinti teisėkūros aiškumo principą, konstatuoti, kad reikalinga nepriklausomumo kriterijus ABĮ projektu keičiamoje 31 straipsnio 8 dalyje dėstyti atskirais punktais, o 33 straipsnio 7 dalyje pateikti nuorodą.

2. Dėl strateginių įmonių grupių ir jos dukterinių įmonių valdysenos teisinio reglamentavimo:

2.1. konstatuoti, kad šiuo metu galiojantis strateginių valstybės valdomų įmonių grupių ir jos dukterinių įmonių valdysenos teisinis reglamentavimas nėra pakankamas ir siūlyti Lietuvos

Respublikos Vyriausybei aiškiau reglamentuoti strateginių įmonių grupių valdyseną, kuri leistų patronuojančiai bendrovei atlikti jos dukterinių įmonių valdymą, užtikrinant didesnę patronuojančių bendrovių vaidmenį ir atsakomybes valdant jos dukterines įmones.

Darbo grupės narių nuomonės išsiskyrė dėl šių principinių nuostatų:

1. Dėl Vyriausybės, jos įgaliotos institucijos ar valstybės institucijos atstovų skyrimo į nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių kolegialius organus.

Paiškinimas: NSUSOAĮ projekte numatoma, kad bent vienas pirmos ir antros kategorijos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių kolegialių priežiūros ir valdymo organų, o kai kolegialus priežiūros organas įmonėje nesudaromas – kolegialaus valdymo organo, narių privalo būti Vyriausybės, jos įgaliotos institucijos ar valstybės institucijos, kuri tiesiogiai ar netiesiai įgyvendina tos įmonės dalyvio turtines ir neturtines teises ir pareigas, atstovas.

2. Dėl siūlomų pakeitimų, susijusių su nepriklausomų narių dalyvavimu nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių valdyme.

Paiškinimas: NSUSOAĮ projekte numatoma, kad Vyriausybė ir valstybės institucijos, valstybės valdomų bendrovių akcijų valdytojai, priimdami sprendimus ir įgyvendindami valstybei nuosavybės teise priklausančių pirmos ir antros kategorijos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių akcijų suteikiamas neturtines teises, užtikrina, kad daugiau kaip pusė pirmos ir antros kategorijos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių kolegialių priežiūros organų narių privalo atitikti kriterijus, nurodytus Akcinių bendrovių įstatymo 31 straipsnio 8 dalyje ir nebūti valstybės valdomos įmonės ar jos dukterinės įmonės darbuotoju, dirbančiu pagal darbo sutartį, o daugiau kaip pusė pirmos ir antros kategorijos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių kolegialaus valdymo organo narių privalo atitikti kriterijus, nurodytus Akcinių bendrovių įstatymo 33 straipsnio 7 dalyje ir nebūti valstybės valdomos įmonės ar jos dukterinės įmonės darbuotoju, dirbančiu pagal darbo sutartį.

8. Darbo grupė siūlo:

Lietuvos Respublikos Seimo Energetikos ir darnios plėtros komisijai:

1. Apsvarsčius Darbo grupės išvadą, perduoti jį susipažinti Lietuvos Respublikos Seimo Ekonomikos komitetui ir rekomenduoti vadovautis svarstant ABĮ, NSUSOAĮ ir GTKĮ projektus.

Lietuvos Respublikos Seimo Ekonomikos komitetui:

1. Siūlyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės registruotą Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo Nr. VIII-729 23 straipsnio pakeitimo įstatymo

projektą Nr. XIIIIP-4573 svarstyti kartu, kaip vieną paketą, su ABI, NSUSOAĮ ir GTHĮ projektais, kadangi projektai apima valstybės valdomų įmonių valdysenos klausimus.

2. Atkreipti dėmesį, kaip ir pabrėžia Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Teisės departamentas ir Lietuvos Respublikos Vyriausybė savo pateiktose išvadose dėl ABI, NSUSOAĮ ir GTKĮ projektų, suderinti minėtų įstatymų projektų įsigaliojimų datas.

Darbo grupės vadovas

Virgilijus Poderys